

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Plzni rozhodl soudcem Mgr. Janem Šmakalem ve věci

žalobce: **P. T.**, narozen X
bytem L. 836, H.
zastoupen advokátkou JUDr. Kateřinou Švecovou,
sídlem Šafaříkovy sady 5, 301 00 Plzeň

proti
žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, IČ 00006963,
sídlem Křížová 25, Praha

o žalobě proti rozhodnutí žalované č. j. X ze dne 8. 7. 2019,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalovaná uložila žalobci povinnost vrátit přeplatek na sirotčím důchodu ve výši 221 030 Kč za období od 16. 12. 2014 do 15. 8. 2017. Žalobce ukončil soustavnou přípravu na budoucí povolání na Provozně ekonomické fakultě České zemědělské univerzity v Praze. Přestal proto být nezaopatřeným dítětem a sirotčí důchod pobíral v uvedeném období neoprávněně.
2. Žalobce proti tomuto závěru brojil námitkami, v nichž tvrdil, že vždy řádně dokládal

Shodu s prvopisem potvrzuje J.P.

veškerá potvrzení o studiu, ať již na České zemědělské univerzitě v Praze nebo následně na Univerzitě Jana Amose Komenského Praha. Z těchto potvrzení bylo zřejmé, že studoval formou kombinovaného studia, přesto výplata dávek sirotčího důchodu pokračovala. Žalobci tudíž nemohly být známy okolnosti svědčící o neoprávněném pobírání sirotčího důchodu. Žalovaná námítky napadeným rozhodnutím zamítla. Žalobci náležel sirotčí důchod po smrti jeho otce od roku 2011. Tehdy byl žalobce nezaopatřeným dítětem a ve smyslu zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, se soustavně připravoval na budoucí povolání, nejprve na Českém vysokém učení technickém v Praze a následně na České zemědělské univerzitě v Praze. V rámci prověřování nároku žalobce na sirotčí důchod žalovaná roku 2018 zjistila, že na posledně zmíněné vysoké škole již od 24. 11. 2014 nestuduje. Posléze rovněž zjistila, že žalobce studoval do roku 2017 v kombinované formě na Univerzitě Jana Amose Komenského Praha, přičemž v období mezi lety 2014 a 2017 výdělečně činný v rozsahu zakládajícím účast na pojištění ve smyslu § 21 odst. 1 písm. a), resp. § 27 zákona o důchodovém pojištění. Nebyl tedy nezaopatřeným dítětem a tyto skutečnosti byl povinen ohlásit žalované podle § 50 odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, což neučinil. V období od 16. 12. 2014 do 15. 8. 2017 tedy pobíral sirotčí důchod neoprávněně a vzniklý přeplatek na sirotčím důchodu byl povinen vrátit.

3. Proti rozhodnutí žalované žalobce brojil žalobou, v níž namítl, že po celou dobu pobírání sirotčího důchodu předkládal Okresní správě sociálního zabezpečení Klatovy jednotlivá potvrzení o studiu, stejně tak i přehledy o svých příjmech a výdajích jakožto osoby samostatně výdělečně činné. Z těchto dokumentů jasně plynula žalobcova výdělečná činnost v rozsahu zakládajícím účast na důchodovém pojištění. Proto již z nich měla žalovaná zjistit, že žalobce nesplňuje podmínky pro výplatu dávek sirotčího důchodu. Přeplatek žalobci vznikl důsledkem pochybení žalované, jež opomněla konat, když nezastavila výplatu dávek sirotčího důchodu. Žalobce vycházel z presumpce správnosti vydaného správního rozhodnutí, neboť očekával, že žalovaná coby orgán státní správy rozhoduje v souladu s právem. On sám je právní laik.
4. Žalovaná k žalobě sdělila, že k odpovědnosti příjemce důchodu za vznik přeplatku stačí zavinění z nedbalosti. Odpovědnost žalobce za vznik přeplatku se tedy odvozuje od skutečnosti, zda si neoprávněného pobírání mohl být vědom. Vedle oznamovací povinnosti na žalobce dopadala povinnost dávku sirotčího důchodu nepřijmout, resp. ji bezodkladně vrátit žalované. Argumentace součinností s okresní správou sociálního zabezpečení neobstojí, protože žalobce vůči ní plnil svou ohlašovací povinnost osoby samostatně výdělečně činné. Neplnil tím zároveň povinnost příjemce důchodu vůči jeho plátcí. Oddělení osob samostatně výdělečně činných okresní správy sociálního zabezpečení nemá povinnost sdělovat zjištěné skutečnosti plátcí důchodu, tj. žalované. Žalobce nedoložil potvrzení o studiu v kombinované formě žalované ani prostřednictvím důchodového oddělení okresní správy sociálního zabezpečení. Tím nesplnil oznamovací povinnost podle § 50 odst. 1 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení.
5. Žaloba není důvodná.
6. Žalobce nerozporoval, že v rozhodném období nesplňoval podmínky nároku na sirotčí důchod. Rozporoval pouze, že České správě sociálního zabezpečení průběžně nesdělával skutečnosti rozhodné pro nárok na sirotčí důchod v období lze 2014 až 2017. Měl za to, že svou povinnost splnil tím, že Okresní správě sociálního zabezpečení Klatovy zasílal potvrzení o studiu a přehledů o příjmech a výdajích. Žalovaná tak měla všechny doklady

k dispozici a není dáno zavinění žalobce na vzniku přeplatku.

7. Podle § 118a odst. 1 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení má plátce důchodu vůči příjemci důchodu nárok na vrácení, popřípadě náhradu nesprávně vyplacené částky, jestliže důchod byl vyplacen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, protože příjemce důchodu nesplnil některou jemu uloženou povinnost, přijal důchod nebo jeho část, ačkoliv musel z okolností předpokládat, že byl vyplacen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, nebo vědomě jinak způsobil, že důchod nebo jeho část byl vyplácen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel. Jedná se tedy o odpovědnostní vztah, jehož prvky jsou 1) protiprávní jednání příjemce důchodu; 2) škodlivý následek; 3) příčinná souvislost mezi jednáním příjemce důchodu a škodlivým následkem a konečně 4) zavinění jako psychický vztah příjemce důchodu ke vzniku přeplatku.
8. Odpovědnostní vztahy podle citovaného ustanovení jsou založeny třemi alternativními skutkovými podstatami:
 - i) nesplnění uložené povinnosti,
 - ii) přijetí důchodu či jeho části při vědomí jeho neoprávněného vyplacení,
 - iii) jiné vědomé způsobení vzniku přeplatku.

Pro vznik odpovědnosti za přeplatek musí být naplněna alespoň jedna z nich (rozsudek NSS č. j. 3 Ads 35/2010-54 ze dne 26. 5. 2010). U prvně uvedené skutkové podstaty (nesplnění uložené povinnosti) se přitom jedná o odpovědnost objektivní, u které se nezkoumá zavinění (rozsudek NSS č. j. 4 Ads 58/2013-22 ze dne 2. 8. 2013). Další dvě skutkové podstaty (vědomé přijetí důchodu ve vyšší částce, jiné vědomé způsobení vzniku přeplatku) jsou založeny na principu subjektivní odpovědnosti (rozsudek NSS č. j. 3 Ads 95/2012-20 ze dne 28. 8. 2013, č. 2965/2014 Sb. NSS).

9. Napadené rozhodnutí žalované jasně vychází z toho, že v případě žalobce byly naplněny podmínky prvé ze skutkových podstat, tedy vznik přeplatku na důchodu způsobený nesplněním uložené povinnosti žalobce. Za toho stavu je argumentace žalobce o absenci zavinění bez významu, neboť zavinění jako vnitřní psychický vztah žalobce k porušení povinnosti není rozhodné.
10. Žalovaný po právu vyšel z toho, že oprávněný nebo jiný příjemce dávky důchodového pojištění je povinen písemně ohlásit plátcí dávky do 8 dnů skutečnosti rozhodné pro trvání nároku na dávku, její výši a výplatu nebo poskytování (§ 50 odst. 1 zákona o organizaci sociálního zabezpečení). Plátcem dávky byla v případě žalobce Česká správa sociálního zabezpečení [§ 5 písm. a) bod 1 zákona o organizaci sociálního zabezpečení], nikoliv okresní správa sociálního zabezpečení, která jen sepisuje žádost o dávku důchodového pojištění [§ 6 odst. 1 písm. i) zákona o organizaci sociálního zabezpečení]. O povinnosti ohlásit rozhodné skutečnosti *České správě sociálního zabezpečení* žalovaná žalobce výslovně poučila v přípisu ze dne 24. 8. 2012. Poučila jej o ní zřejmě i dříve v příloze k rozhodnutí o přiznání sirotčího důchodu ze dne 10. 11. 2011, v dávkovém spisu však není založen důkaz doručení.
11. Z žalobní argumentace i příloh žaloby plyne, že žalobce předkládal Okresní správě sociálního zabezpečení Klatovy podklady, z nichž bylo možné usuzovat o skutečnostech rozhodných pro nárok na sirotčí důchod. V dávkovém spisu jsou obsaženy informace o prezenčním studiu žalobce do dne 30. 9. 2013 (ČVUT a ČZU) a pak ode dne 23. 10. 2017 (VŠEM). Dávkový spis pro rozhodné období neobsahoval informace o kombinovaném

Shodu s prvopisem potvrzuje J.P.

studiu žalobce a současném výkonu výdělečně činnosti v rozsahu zakládajícím účast na pojištění. Žalovaná tedy nebyla zpravena o skutečnostech, pro které žalobce nebyl nezaopatřeným dítětem ve smyslu § 20 odst. 4 písm. a) ve spojení s § 21 odst. 1 písm. a) zákona o důchodovém pojištění.

12. Žalobce sice tvrdil, že Česká správa sociálního zabezpečení měla rozhodné skutečnosti zjistit od Okresní správy sociálního zabezpečení Klatovy, neidentifikoval k tomu ovšem jediné ustanovení právního předpisu, které by žalované tuto povinnost ukládalo. Takovým ustanovením není § 6 odst. 1 správního řádu ve znění do 31. 1. 2020, neboť žalobce netvrdil, že by informace o skutečnostech rozhodných pro nárok na sirotčí důchod byly obsaženy v evidenci, kterou žalovaná sama vede. Informační povinnost měl však nepochybně žalobce podle § 50 odst. 1 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení.
13. Žalovaná tedy po právu dospěla k závěru, že žalobce nesplnil svou zákonnou povinnost a následkem toho mu žalovaná dále vyplácela sirotčí důchod, i když na něj žalobce již neměl nárok. Za toho stavu byl postup podle § 118a odst. 1 zákona o organizaci sociálního zabezpečení namístě. Závěry žalobcem odkazovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 5 Ads 19/2003-60 ze dne 20. 1. 2004, č. 258/2004 Sb. NSS, pak na věc vůbec nedopadají. Žalobce totiž rozhodné skutečnosti žalované neoznámil ani včas, ani později v době, kdy bylo možné zabránit škodlivému následku v podobě vyplacení dávek sirotčího důchodu.
14. Z uvedených důvodů soud dospěl k závěru, že nedošlo k vadám řízení před žalovanou a její rozhodnutí je zákonné. Žalobu proto zamítl dle § 78 odst. 7 s. ř. s. Žalobce neměl ve věci úspěch a úspěšné žalované náklady řízení nenáleží (§ 60 odst. 1 a 2 s. ř. s.). Žádný z účastníků tak nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu do dvou týdnů od jeho doručení. Lhůta je zachována, byla-li kasační stížnost podána u Krajského soudu v Plzni.

Plzeň 20. dubna 2020

Mgr. Jan Šmakal, v.r.
samosoudce